

కాతం కేసరం

జి.నరసింహమూర్తి

అవతల గుమ్మం దగ్గర నిలబడి అంతా మాన్సుంది.

ఎవ్వడూ మంచం వదలని జబ్బు తండ్రిని అగుపించని శక్తి నెమ్మదిగా అక్కడకు గెంటుకొచ్చింది.

అసటగా నీరసంగా వున్న శరీరాన్ని అలాగే నిలదొక్కుకుంటూంది సరోజ.

“వెళ్ళ వేమే” అంటూ చెట్లంత కూతురు మీద విరుచుకు పడుతోంది రమణమ్మ.

సంబంధాల కోసం ఊళ్ళమీద తెల్లిన కృష్ణారావు అవ్వడే లోనకొచ్చాడు. ఇరుగు తున గొడవ చూసి “ఏం జరిగింది” అని అడిగాడు.

అన్నను చూసిన సంతోషం అవ్వకుండా ఏ గొడవ ముంచుకొస్తుందో నన్న భయంతో.

ఇప్పుడు సరోజ సుడిగుండంలో చిక్కుకుంది.

పాతుగు రాష్ట్రంలో ఉద్యోగం చేస్తున్నాడు కృష్ణారావు.

కష్టార్జిత మంతా కూడగట్టుకొచ్చాడు చెల్లెలు పెళ్లి చేయడానికి నెలవుమీద వచ్చాడు, కుటుంబ గౌరవాన్ని నిలవడానికి చెల్లి పెళ్లి బాధ్యత తాను స్వీకరించాడు.

తండ్రి శేషాద్రి కూతుళ్ళను కన్నాడు. అంతే. తన బాధ్యతల్ని మాత్రం కొడుకు మీద వదేసి మంచమెక్కాడు.

కూతురు బెండకాయలా ముదరకముందే పెళ్లి జరిపించాలని అన్ని ఆశలూ కొడుకు మీదే పెట్టుకుంది రమణమ్మ.

చెల్లెలు సరోజ అలా కనబడుతుందేమిటి? - అందుకే మళ్ళీ అడిగాడు కృష్ణారావు.

తల్లికి అదంతా చెప్పడానికి బెరుగ్గా ఉంది. సరోజకూ అభిమానం అడ్డొస్తుంది కాని చెప్పడం అవ్వలేదు.

“నువ్వు దీన్నో యింటిదాన్ని చెయ్యాలని అప్పకష్టాలూ పడుతున్నావు కృష్ణారావు - కాని ఇది చేస్తున్న సిగ్గుమాలిన పనులు

చెప్పింటే మనందరికీ అలవంపులు.”

“అనలంతకీ జరిగిందేమిటి?”

“అడుగు - దాన్నే అడుగు - వద్దని నెత్తి నోరూ కొట్టుకుంటున్నా కోటేశ్వర్రావుగారి కూతురు రాధ పెళ్లికని ఒక్కరై చెల్లిపోయింది. ఇంతక్రితమే కోటేశ్వర్రావు గారి పెద్దబ్బాయి ఏదో కనిమీద ఈ ఊరొచ్చి యిలా పలకరించడానికొస్తే దీని గురించడిగాను. ఇదనలు వాళ్ళింటికెళ్ళవే లేదట - అయితే ఈ రెండో జలూ ఎక్కడుంది?”

కృష్ణారావు ఏదో మాయజగత్తులో మతిహీనుడై నిలబడిపోయాడు తాను వింటుందేమిటి? - తన చెల్లెలు గారించేనా? అడికూడా సరోజగురించేనా?

పట్టుపట్టి బిక్కా పానయింది. తెలివైంది. చిన్నప్పటినుంచీ ఎంతో బుద్ధిగా ఉంటూంది. నేడిలా మారిపోయిందంటే సమ్మతం ఉన్నాడు.

“నిజమేనా?”

1 "లేకపోతే కన్నకూతురుమీద లే:పోని చెప్పుకునే సాపాత్మురాలిననుకున్నావా బాబూ! అయినా దీనికిది మొదటిసారి కాదు. కాలేజీలో ఏవో ముఖ్యమైన కాగితాలిండిపోయాయని వెళ్లి నాలుగురోజులుగాన్ని తిరిగి రాలేదు. సరే వెళ్లింది కాని వెళ్లింది వెళ్లివట్టొచ్చిందా? మెకో గొలుసు వడేసుకొచ్చింది, ఇది గొలుసు వడేసుకొచ్చిందో ఏవరికైనా యిచ్చే వచ్చిందో ఏవరికి తెలుసు చి వెధవ బతుకు."

రమణమ్మ ఆ గ్రహం అసహ్యంగా మారుతుంది.

ఎక్కడో ఉద్యోగం చేస్తున్న కృష్ణారావుకి ముందెన్నడూ ఇటువంటి కుటుంబ సమస్యలు వినలేదు. యవ్వనంలో ఉన్న చెల్లెలు ఇంతింత వసులు ప్రారంభించిందిని ఇంతవరకూ తనకు తెలియదు

సరోజి డిగ్రీ తీసుకున్న ఓ నెలకి కాలేజీలో ననుదంటూ బయలుదేరింది. కాలేజీ కెళ్ళాలంటే పదిమైళ్ళు ప్రయాణం చేయాలి. కూతురు గడవడాటితే గుండెల్లో రాయి పడ్డట్టుంటాది తల్లికి. ఆ చదువెలాగో అయిపోసింది వద్దు వద్దంటూనే-కాని వెళ్ళి కావలసిన పిల్ల విధిలోకి రావడమంటే అటు రమణమ్మకీ, ఇటు తండ్రికీ బాధగానే ఉంటుంది. తల్లి తండ్రి వెళ్ళొద్దంటున్నా సరోజి వెళ్ళిపోయింది వెళ్ళింది నాలుగురోజులగాన్ని తిరిగి రాలేదు.

తర్వాత కూడా కాలేజీ మీద వంకపెట్టి

కౌత్తకైరట్లం

వెళ్ళిందల్లా మూడు రోజులగాన్ని తిరిగి రాలేదు

ఇంటిలో ఇబ్బందుల్ని చూసిన సరోజి ఉద్యోగం చేస్తానని పట్టుపడితే, శుభంగా పెళ్ళాడి సంసారం చేయడమే తమకు సంతోషమన్నారు

ఉద్యోగంలో చేరి పెళ్ళికి పంగనామాలెడుతుందన్న భయం-తమ సొంతదాయాలకు భిన్నంగా జరగకూడదన్నదే వాళ్ళ భావన

సరోజికి పై చదువులకెళ్ళే ఆర్థిక స్థామత లేదు వరిస్థితుల కనుకూలంగా మారిపోవలనుకుంది. స్త్రీకి సంఘంలో స్వాతంత్ర్యం ఉండాలంటే ఆర్థికస్వాతంత్ర్యం కోసం శ్రమించాలనుకుంది. తన ఆశయా లకు తల్లిదండ్రులు అడ్డుగోడలు ఎంత చదివించినా అంతేవని చిన్న కూతుర్నికూడా యింటిదగ్గరే కట్టిశారు. కాలం కలిసొచ్చి మొగుడొస్తే ఆమెకు విముక్తి లేకపోతే అంతే!

ఆశయాల్ని అవతలపెట్టి గృహిణి కావాలంటే కట్టుం తన వ్యక్తిత్వాన్ని హేళన చేస్తుంది. కట్టుంతో భర్తను కొనుక్కొని భార్యగా బతికేకంటే అసలు వెళ్ళి చేసుకోకుండా వ్యక్తిత్వం గల స్త్రీగా బతకడంలో హాయి ఉందని సరోజి ఉద్దేశ్యం.

ఆదర్శమూర్తులున్న దేశమే ఇది. కాని

అడదాని కట్టుంకాడ మాత్రంకాదు. స్త్రీ సాంఘిక విలువని కట్టుంతో తూచే వ్యవస్థ మీద సరోజికు కక్ష!

కృష్ణారావు రెండు సంబంధాలు వెదికి తెచ్చాడు. కట్టుం మాతం చుక్కలెక్కి కూర్చుంది. కట్టుంమీద చుక్కలెక్కి కూర్చుంటున్నాయో చుక్కమీద కట్టుం ఎక్కి కూర్చుంటుందో తెలియక కృష్ణారావు నానా తంటాలు పడ్డాడు.

సరోజి మాత్రం తనకా సంబంధాలు నచ్చలేదని బాహుళంగా చెప్పేసింది ఆ రెండు సార్లు.

తల్లి గుండెలు బాదుకుంది. తండ్రి కూతుర్ని తిట్టుకుంటూ కాండ్రించి ఊసాడు.

జరిగిందేదో జరిగిందని నాలుగురోజుల్యుంచి వెళ్ళి కొడుకులకోసం వేటాడి వచ్చాడు కృష్ణారావు. వాళ్ళు త్వరలో పిల్లను చూసుకోడానికి వస్తామన్నారు కాని తన చెల్లెలు ఇంటిపట్టున లేకుండా ఎక్కడెక్కడో తిరిగిస్తుందని తెలిస్తే తమ పరువేంకాను? వెళ్ళి కావలసిన ఇంకో అమాయకురాలుండే!

వీళ్ళకోసం తన సర్వం త్యాగం చెయ్యాలనుకుంటున్నాడు. జరుగుతున్నది మాత్రం వేరు.

చెల్లెలు సరోజి పెళ్ళంటే ఎందుకలా ఎదురు తిరుగుతుందో ఆమె తిరిగి తిరుగుళ్ళవల్ల తన కర్మవస్తుతుంది. దీని వెనకేదో కుళ్ళు ఉంది

ఇదేదో తెల్పిపారేయ్యాలి, ఇక సహించేది లేదనుకున్నాడు కృష్ణారావు.

"సరోజా!, ఎక్కడికెళ్ళావ్?" సరోజి ఏమీ చెప్పలేకపోతుంది. సుడి గుండంలో కొట్టుకుంటుంది.

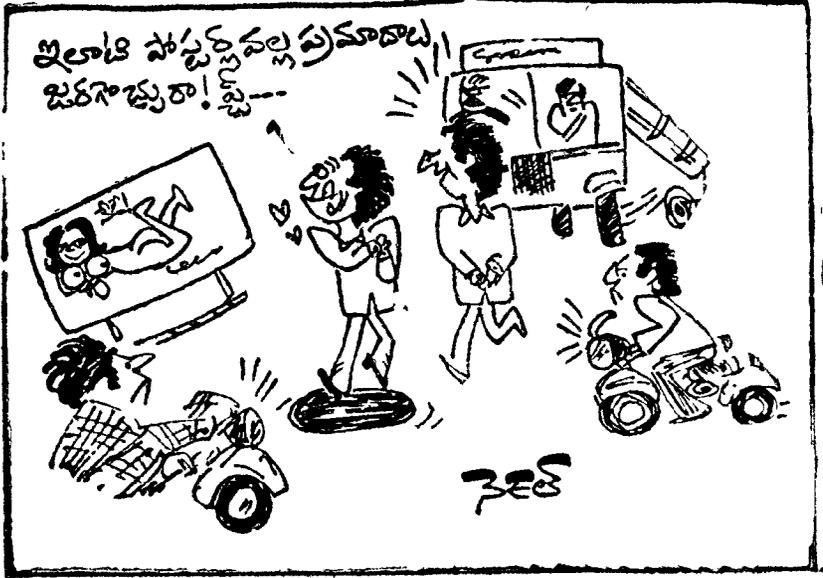
"మాట్లాడవే?"

"ఏం మాట్లాడుతుందిరా దీనికింత వరకూ చదువు చెప్పించి వండుకు చేస్తున్న విర్వాకం ఇది" తల్లి ఎత్తిపొడుపు!

"అదేంటో ఇప్పుడు తేలిపోతుంది. చెప్ప" అంటూ ముందు కొస్తున్నాడు కోపంగా.

"నమ్మ మీరంతా ఎందుకిలా బాధ పెడ్తారు?" ఓర్పుకోలేక పోతుంది.

"మేమా నిన్ను బాధ పెడుతుంటు? హుం-వీకు వెళ్ళి చేయడానికి మేమిచ్చి

కట్టు తీసుకుంటుంటుంది, నాకోచ్చే జీతంతో బతుకుల్ని సుఖమయం చేస్తాను.

కనుక కట్టుం నాకెంత ఇస్తారో తేల్చమంది సరోజ.

వాళ్ళకి కళ్ళు తిరిగిపోయాయి.

కోమలాంగి కొత్త సిద్ధాంతం పాత సాంప్రదాయాలపై సరికొత్త యుద్ధంలా ఉంది.

నోరు మూసుకొని వెళ్ళిపోయారు.

కృష్ణారావు ఆ అవమానం భరించలేక పోయాడు. చదువుకున్నదాని సంస్కారం ఇలా వెర్రితలలేస్తుందా? - దీనికింత గర్వమా?

జట్టు పట్టుకు లాక్కుపోయి ఏ రెండో పెళ్ళివాడి చేతనైనా పుస్తె కట్టింది దాని కళ్ళు తెరిచాలనుకున్నాడు.

ఇల్లంతా గగ్గోలుగా ఉంది. తల్లి, రండ్డి కొడుకూ కొత్త ఆలోచనలు ప్రారంభించారు.

పెళ్ళికోసం ఉన్న భూమి, ఇళ్ళూ తనఖా రాస్తే వడ్డీమీద అయిదు వేలు మాత్రం ఇస్తానని వో అసామీ అన్నాడు ఒకవేళ అమ్మాయిని తనకే యిచ్చి చేసినట్లయితే మూడువేలు కట్టుం తీసుకొని వడ్డీ మాత్రం వదులుకుంటానన్నాడు.

ఇదికూడా బాగుండనుకున్నారు. పోయిన పిళ్ళాస్త్రీ కిరసనాయిలు పోనీ అంటించినంత మాత్రాన ఈమెను కూడా అలా చేస్తాడనెక్కడుంది? - అందుకే ఇదే ఖాయం అనుకున్నారు.

సరోజకీదంతా తెలిసింది. అయినా ఏమీ మాట్లాడలేదు. అదేదో మాద్దాంలే అని ఊరుకుంది. అంతకంటా ప్రతిమించితే పెళ్ళిపీటల మీద అందరికీ కావలసిన రీతిగా సత్కారం చెయ్యాలనుకుంది.

మరో రెండ్రోజులు గడిచాయి.

సరోజ లోన గదిలో ఉంది.

బయట "తెలిగం". అంటూ సైకిల్ టెల్ మోగిస్తున్నాడు పోస్టుమేన్. సరోజ నీ బయట కొచ్చింది. మామూలుగా యింటికోచ్చే ఉత్తరాంస్త్రీ కొన్నిసార్లు సుంచి సరోజే అందుకుంటుంది.

తాను బయట కొచ్చేసరికి కృష్ణారావు గబగదా సంతకం చేసి తెలిగం తీసుకుంటే దానిమీద ఏ. సరోజ కేరాఫ్ ఏ. శేషాద్రి అనుంది. చెల్లెలు పేరుమీద తెలిగం

రావడం కొంత ఆశ్చర్యంగానే ఉన్నా అదేమై వుంటుందోనన్న ఆ రాటంతో చించి చదివాడు. మళ్ళీ చదివాడు.

అతని ముఖం తేల్లబడి పోయింది.

తెలిగంలో ఉన్న బరువు మోయలేక అతని చేతులు వణుకుతున్నట్టువ్చాయి.

తల్లి తండ్రి కంగారుపడి అడిగారు.

"సరోజకు బ్యాంకులో ఉద్యోగం వచ్చింది."

అంతా సరోజవేపు ఆశ్చర్యంగా చూస్తున్నారు.

"ఆశ్చర్యంగా ఉందా?, నాకు ఉద్యోగం వచ్చింది. కుటుంబ గౌరవమంటూ, సాంప్రదాయాలంటూ ఆడదానికి ఉద్యోగం తగదన్నారు. నన్ను కట్టుకునేవాడి కివ్వవలసిన కట్టుంకోసం అప్పులుచేసి అమ్మ అమ్మకొని నడిరోడ్డున పడడానికే మీరు సిద్ధంగా ఉన్నారు. కాదన్నానని నామీద కష్ట కట్టారు నాకూ ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం ఉందనీ, నేనూ సంపాదించగలననీ చెబితే నన్ను ఎగతాళి చేసారు. నాకు నల్లీకవాడితో పెళ్ళాడి నా బతుకును తీర్చి దిద్దుకోగలననీ నే నెన్నిసార్లు చెప్పినా మీరది వినిపించుకోలేదు.

కన్న తల్లిదండ్రులైన మీరు నా వివాహ బాధ్యత అన్నిమీదకు తోసేసారు. నేడు నా పెళ్ళి. రేపు చెల్లెలు నవసంత పెళ్ళి. అన్న ఏరాయి రాష్ట్రాల్లో కష్టాలనుభవిస్తూ ఆర్జించే మొత్తమంతా చెల్లెళ్ళకోసం ఖర్చు చేస్తూ ఉండాలి. ఇక మరో ఆధారం లేక తనఖాలమీద అప్పులు చేయాలి. చెల్లెళ్ళ

పెళ్ళికోసం తన బతుకంతా కష్టాల్లో నాశనం కావాలి, ఈ దేశంలో ఉన్న లక్షలాది అభాగ్యుల్లో అన్న కూడా ఒక్కడైపోవాలి. అంతేకదా! ఏం? - మాట్లాడరే?

అందుకే బతికే నాక్కూ, బతకడానికి మార్గమూ స్వయంగా సంపాదించాలనుకొన్నాను.

ఆడదాని సుంచి కట్టుం అశించే మగ వాడు తిరిగి కట్టుంగా ఆడదానికే ఇచ్చుకోవలసిన వ్యవస్థ వస్తే 'ఇది అన్యాయం, అక్రమం' అంటూ ఎదురుతిరగడా? అందుకే పెళ్ళిచూపులకోచ్చే ప్రబుద్ధుల్నించి నేను కట్టుం కోరాను. కాని నన్నెకరూ అర్థం చేసుకోలేకపోయారు. నేనో అహం కాలిసని నిందించారు. కాని నిజం ఏమిటన్నది ఎవరికీ అక్కర్లేకూడా పోయింది.

కొత్త మార్గం తొక్కాను. ఉద్యోగం సంపాదించాలన్నదే ధ్యేయంగా పెట్టుకున్నాను కృషిచేసాను ఏవేవోవంకలు పెట్టి ఇంటర్వ్యూలకు వెళ్ళాను. ఖర్చుకీ డబ్బు కావసిన వస్తే వెళ్ళోగోలును ఆమ్మాయి.

ఆడది అబలగా వదులుంతకాలమూ ఆమె పరిస్థితిలో మార్పురారు తొందాలి. తనకుతానై ముందుకు రావాలి అన్యాయానికి ఎదురు తిరగాలి. తనను తాను రక్షించుకోడానికి ప్రయత్నం చేయకుండా ఎవరో వచ్చి రక్షిస్తారనుకోవడం అత్త వంచన. ఆడదానికి అనాదిగా సంఘంవేసిన సంకెళ్ళు తెంచుకొని ముందుకురకాలి. అప్పుడే ప్రీజాతికి నిమోదనం.

